

Politikas plānošanas tiesiskie aspekti

Juris Radzevičs

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Darbā ir vērtēts politikas plānošanas process un to noteicošie tiesību akti. Atkarībā no politikas plānošanas dokumenta pieņēmēja un tiesiskajām sekām, darbā ir piedāvāts iedalījums trijās grupās. Saistībā ar šo iedalījumu tiek analizēta politikas plānošanas dokumentu hierarhija. Darbā tiek aplūkoti konkrēti politikas plānošanas dokumenti saistībā ar pašvaldību darbību. Noslēgumā ir secinājums par politikas plānošanas dokumentu kvalitātes nozīmi valsts līdzsvarotā attīstībā un ietekmi uz iedzīvotāju labklājību.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir izvērtēt politikas plānošanas procesa tiesiskos aspektus, aplūkot politikas plānošanas dokumentu veidus, to hierarhiju. Saistībā ar minēto izanalizēt politikas plānošanas dokumentu nozīmi valsts līdzsvarotā attīstībā, valsts konkurētspējas celšanā un iedzīvotāju labklājības paaugstināšanā. Pētījumā tiek aplūkoti Latvijā pieņemtie politikas plānošanas dokumenti, tiesību akti un juridiskā literatūra.

Rezultāti. Darbā ir analizēta politika, to definējot kā valsts, valdības, partijas vai citas organizācijas svarīgākos centienus, mērķus, principus, stratēģiskās nostādnes, plānveida pasākumus, kurus noteiktu interešu vārdā veic kāds politisks spēks (piemēram, partija, partiju koalīcija) vai valsts vara.

Vadoties no minētā, var iedalīt trīs politikas plānošanas dokumentu grupas: 1) ar tiesību aktiem apstiprināti politikas plānošanas dokumenti; 2) Saeimu, Ministru kabineta, pašvaldību veidojošo subjektu valsts (pašvaldību) politikas plānošanas dokumenti, kas nav apstiprināti ar tiesību aktiem (politiskās vadlīnijas); 3) sabiedrības organizētu (reģistrētu) personu apvienību politikas plānošanas dokumenti.

Minēto apsvērumu dēļ pēc šī iedalījuma būtiskākais ir sekas, proti, cik konkrētais dokuments ir saistošs valsts pārvaldei, jo mēs runājam par valsts lietu kārtošānu un sabiedrību kopumā. Ņemot vērā politikas plānošanas dokumentu saturu saistībā ar pašvaldību darbību, tos varētu iedalīt dokumentos, kas 1) ietekmē pašvaldības funkciju un uzdevumu saturu; 2) ietekmē pašvaldības, tajā skaitā izpildvaras, lomu, uzdevumus, tiesības valsts pārvaldes aspektā. Šobrīd svarīgākie politikas plānošanas dokumenti ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam, Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam.

Secinājumi. Kvalitatīvs politikas plānošanas process, veicot pilnvērtīgu apspriešanu, ir pamats ilgtspējīgu politikas plānošanas dokumentu pieņemšanai. Šie dokumenti ir priekšnoteikums līdzsvarotai valsts attīstībai, valsts konkurētspējas paaugstināšanai un pašvaldības iedzīvotāju labklājības līmeņa celšanai. Tas nodrošina cilvēkkapitāla pieaugumu, nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanu.

Efektīvai politikas plānošanas dokumentos nosprausto mērķi un uzdevumu sasniegšanai lielākais risks ir lēmumu pieņēmēju pakļaušanās īstermiņa interesēm, kompetences trūkums un neatbilstoša resursu plānošana.